

roerden; op het gebied der houtgravuur „proprement dite” ontsnappen zij echter niet geheel en al aan kritiek. In hen missen we nog de precise, de fantastiese kompositie van de latere Masereel.

Een jaar na 25 Images de la Passion d'un Homme (1918) verschijnt in beperkte uitgave zijn eerste meer uitgebreid xylografies werkje Mon Livre d'heures, inhoudende 167 gravuren, waarin op merkwaardige wijze de antieke gedachte der Franse „livres d'heures” en der oud-Duitse en -Nederlandse „Blockbücher” wordt gemoderniseerd. In 1920 brengt de Parijse uitgever Ollendorff de vermaarde suite Idee, dewelke, saam met het vorig bundeltje, een nieuwe, minder scherpe, meer poëtiese toon zou ik haast zeggen, inluidt in Masereel's produktie. In deze 83 sneden zet de kunstenaar de enigszins vage betekenis van het woord „idee” plasties om: de geboorte ervan in een mensengere; de genesis; de algehele heerschappij; de verknochtheid en te langen laatste... onze ontrouw. Daar, waar men haar het minst verwacht duikt zij op en overrompelt ze, zelfs in de slet op de straat herkent men haar.... Gevangensmuren en cipiers zijn machteloos, en, alle waakzaamheid ten spijt, dringt zij tot zelfs in de cel van de gevangene door.... Doch wee! Alvorens wij aan deze toeverlaat, aan deze heerseres (Masereel personifieert haar in de gestalte van een naakte vrouw) een lichaam hebben weten te verschaffen, is er in ons een grote ondankbaarheid geslopen en hebben wij haar tegen een andere, een meer verleidelike misschien, geruild en opgegeven....

Inmiddels is te Genève, onder de leiding van René Arcos, de beroemde bibliofielen-editie „Le Sablier” opgericht geworden. De grafiese verzorging ervan wordt aan Masereel toevertrouwd. In zijn handen worden deze uitgaven juweeltjes, om strijd opgezocht door de liefhebbers van het mooie boek uit alle landen. Achtereenvolgens illustreert hij werken van Romain Rolland als Liluli en Pierre et Luce; van P. J. Jouve Hotel-Dieu en Heures; van René Arcos Le Sang des Autres, Le Bien commun; van Georges Duhamel L'opointe et Ropiteau; van A. Latzko Le dernier Homme, enz., enz. Niettegenstaande de zeer interessante aspecten, waardoor zich in deze illustraties het literair verhaal weerspiegelt, wordt onze belangstelling — wij, die eerst en vooral de kreatieve impuls viseren — bij voorkeur gekoncentreerd op zijn xylografiese bundels, die eveneens in deze kollektie verschijnen, Le Soleil (63 blokken), Histoire sans Paroles (60 blokken), Souvenirs de mon Pays (16 blokken) en Un Fait-divers (8 blokken).

Met Souvenirs de mon Pays (1921) sluit Masereel definitief deze enigszins spleenetieke overgangperiode. Doch op welke wijze sluit hij haar! Deze laatste bundel: één nostalgieke zang aan zijn geliefd Vlaan-